

אסיפת הווייה שהתקיימה לכבוד הרב מנדלסון בתל-אביב. הוא התגלה ברוח הפקידים ססירבו להיכנע לשרירות הבוסים הסטורתיים. הוא התגלה גם בדמותו של השר ישראל בריהודה, איש הכבוד והחוק, היחיד שהתנגד בממשלה לגירוש סובלן. גועל-הנפש שאחזו השבוע בעם הזה הוא רגש קדוש. הוא מבטיח כי ימיו של הגטו ספורים.

פרשת סובלן

מעשה ובלה

בשעה שבע בבוקר, לאורך מסלול נמל-התעופה בלוד, גררו שני גברים חסונים אדם, שהתנגד להם בכל כוחו: "באתי לבקש כאן מיקלט ושקט לשארית חיי", התחנן האיש, "תנו לי להישאר כאן!" השניים לא שעו לדבריו. ניסו לשכנעו שיעלה מרצונו על מטוס אל-על שהמתין ליד המסלול.

האיש הוסיף להתנגד. השדה היה ריק מאדם. בחדר-הביקורת היו רק מספר מוכ-סים, שהתבוננו במראה בדומיה. סבל, שי-הוביל שתי מחדות למטוס הממתין, נעצר והסתכל גם הוא.

שני הגברים המשיכו לגרור את האיש עד למדרגות המטוס. מבעד לפתח נראתה דמותה של הדיילת, שהסתכלה במתרחש. כשהגיע האיש אל המדרגות, התיישב לפתח התנגדות פגה. הוא אחז בשתי ידיו ב"מעקה. אדם רצוף ושובר עלה לאיטה, כש-השניים מלווים אותו פנימה, מושבים אותו במקום. אחד מהם הסתלק.

ניסף לצות היו במטוס האיש ומלחהו, אדם נוסף ששב ליד כסאו של האיש ושלו-שה נוסעים סתם, שישבו במרחק-מה, התי-בוננו בהשתוממות בנעשה. הדלתות הוגפו. המנוע הופעל והמטוס החל מתקדם לאיטו על המסלול. דר' רוברט סובלן גורש מישראל.

אנדרה ז'ינטי קול. חמישה ימים לפני כן צילצל הטלפון, סמוך לחצות הלילה, בדירתה של משפחת סובלוביץ, ברחוב דיונוף בתל-אביב. פריצאי הרימה את ה"שפופרת: האם מכירה את את משפחת רוזנטל מרמת-הדרז?" שאל בעל הקול ב"אנגלית, מעבר הקו, מבלי לזהות את עצמו. "כן", התפלגה פריצאי סובלוביץ למשמע השאלה.

"האם מר סובלוביץ נמצא בבית?" "לא", השיבה האשה. "הוא יחזור מאוחר יותר."

מאוחר יותר צילצל הטלפון שנית. הפעם הרים את השפופרת מר סובלוביץ עצמו. שמע את הקול דובר האנגלית: "כאן מדבר הבן של שמואל-אבא", הודיע איש-שיחו. "איזה בן?" התפלג סובלוביץ.

"רובקה, ראובן!" "אבל הרי רובקה נמצא בבית-הסוהר ב"אמריקה בגלל ריגול!" נדהם סובלוביץ. "לא", הצהיר הקול בטלפון, "אני נמצא כאן, במלון בתל-אביב."

כך הודעה דר' רוברט סובלן בפני קרו-ביו התל-אביביים, פחות משעתיים אחרי שהגיע לישראל.

לאחר שקבע פגישה למחרת-היום במלון סטאבו בו התגורר, יצא סובלן לטיול קצר ברחוב דיונוף. כעבור חצי שעה חזר ל"מלון ועלה לחדרו לישון.

שנה ומאסר-עולם. רוברט סובלן (61) נעצר בחודש נובמבר 1960 בארצות-הברית, באשמת ריגול לטובת ברית-המועצות ומסי-רת אינפורמציה חודית על פיתוח נשק גרעיני באמריקה. בזמן מלחמת-העולם ה"שניה, סובלן, שהיה עד אז פסיכיאטר ידוע בניו-יורק, התנהג בקור רוח בזמן המעצר, ונרפף בידו לשלום לאנשי הבלשט שעקבו אחריו שילוש שנים, ושעל קיומם ידע כל הזמן: "מיסרו שלום ממני לבלשים", ביקש מעוצריו, "הם התנהגו עמי כהלכה".

סובלן, יליד ליטא, שהגיע לארצות-הברית מרוסייה בתחילת מלחמת-העולם השניה, טען שכל אשמת הריגול נגדו מבויימת, ושאותו, גיק סובלן, שהוא-איש בריגול שלוש שנים לפניו, העליל עליו פעילות כדי להניצל מעונש-המחת הצפוי לכל מרגל.

האח גיק קיבל רק שבע שנות מאסר, מאחר שהסכים לספר את כל הידוע על על הריגול הסובייטי בארצות-הברית. סובלן המשיך להכחיש כל הזמן את האשמה, לא שיתף פעולה עם חוקריו, ולכן תבעו מא-שימיו לגזור עליו עונש-מחאת או מאסר-עולם. למרות שהתברר במרוצת המשפט שסובלן

חולה אנוש בסרטן-הדם, ולא נותר לו לחיות אלא שנתיים לכל היותר, לא ויתרו השופטים על העונש החמור. סובלן נידון למאסר עולם.

השנה האחרונה. גיתנה לו הנחה אחת. הוא ביקש להשתחרר בערבות מיום פסק-הדין שנגזר באוגוסט 1961, ועד לתום העירעור בבית-המשפט העליון. בית-המשפט הסכים להשחרר אותו בערבות של 100 אלף דולר. אחרי מאמצים רבים נמצאה הערבות, וסובלן יצא לחופש המוגבל. העירעור נדחה. ביום הרביעי, לפני שבוע, היה סובלן צריך להתייצב במשרדה, כדי לרצות את שנת חייו האחרונה במאסר-עולם, בבית-הסוהר האמריקאי.

סובלן לא התייצב. הוא עלה על מטוס, שטס דרך פאריס ואתונה לישראל. היה לו בארץ רכוש שירש מאביו, ורשיון-עבודה כרופא בעל תוקף בארץ. הוא קיחה שכיהור

ניר, שבא לבקרו. "הניחו לי, אני אדם חולה", ביקש קודם לכן מהקצינים שעצרוהו. "באתי למצוא כאן מיקלט ולמות בחופש", הסביר לשומ"רי. אך לנימוקים אנושיים אלה לא היה משקל.

תוך כדי חקירה קצרה הוברר לאנשי המשטרה שסובלן לא נכנס לישראל בשמו של שרה-פנים מיהר להודיע שהוא שוקל מה לעשות בעצור הבלתי צפוי. שגריר ישראל בחשינגטון, אברהם הרמן, הוזמן לארוחת-צהריים ולשיחה דחופה עם סגן-מיניסטר החוץ האמריקאי לענייני המרחב, פיליפס טאלבוט.

מיברקים חצו את האוקיינוס בשני כיו"נים, וכבר ביום השישי התקבל שגריר ארצות-הברית בישראל, חלוורת ברבור, אצל ראש ממשלת-ישראל דויד בן-גוריון. בתום הפגישה היה בן-גוריון מלא קצף.

הוא התנפל על שרה-פנים המפד"לי, משה שפירא, דרש ממנו לחתום ללא דיחוי על צו-גירוש, להפעילו עוד בו ביום. גם שרת-החוץ, גולדה מאיר, העושה בבית-החולים בבדיקות כלליות, לא שכחה לשלוח דרישה תקיפה לגרש ללא שהות את סובלן החולה. רק שר התחבורה, איש אחדות-העבודה, ישראל בריהודה, דרש דיון ממצה במ"ש שלה לפני ביצוע צו גירוש. אך הוא נמצא במיעוט מוחלט. שרה-משפטים, דוב יוסף, שטען תחילה שיש לאפשר לסובלן לנצל את ההליכים המשפטיים המקובלים בישראל, נכ"ז נע עד מהרה, נוכח קיצוץ של ביגיי.

שומרי שבת ומצוות. ההחלטה נפ"לה. כדי לעקוף הליכי-משפט אפשריים לא נמסר לעורך-דינו של סובלן דבר. שרי ישראל רצו להגניב את סובלן מיד לידי ארצות-הברית הנועמת. אך שר הפנים ה"מפד"לי, משה שפירא, לא שכח את המצפון הדתי שלה. לא היה איכפת לו שסובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

הוחלט לנצל את הזמן שנותר כדי להשי-חיר את שמו של סובלן ככל האפשר, להכין את דעת-הקהל. כבר ביום השישי נמסרה הודעה לקול-ישראל לא להזכיר את סובלן יגורש — אך לא לפני צאת השבת. למרות קצפו הרב, נאלץ בן-גוריון להסכים.

